

Briselē, 24.10.2019.
COM(2019) 800 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**par rezultātiem, kas iegūti to 31. panta 4. punktā izklāstīto uzdevumu atbilstības
izvērtējumā, par kuriem tiek saņemts Savienības finansējums saskaņā ar 34. panta 2.
punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 305/2011 (2011. gada 9.
marts), ar ko nosaka saskaņotus būvizstrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ
Padomes Direktīvu 89/106/EEK**

1. Ievads

Būvizstrādājumu iekšējo tirgu reglamentē Būvizstrādājumu regula¹ (CPR). Tās mērķis ir panākt brīvu apriti CPR 8. panta 4. punkta nozīmē. CPR tiek pilnībā piemērota kopš 2013. gada jūlija.

Šajā ziņojumā ir analizēts, kā Eiropas Tehniskā novērtējuma organizācija (EOTA) ir īstenojusi uzdevumus, par kuriem tā ir saņēmusi ES dotācijas. Šajā sakarībā ir jānovērtē šo uzdevumu atbilstība, efektivitāte, lietderīgums, saskanība un ES pievienotā vērtība.

CPR 34. panta 2. punktā ir noteikts, ka Eiropas Komisijai ir jāizvērtē tas, cik 31. panta 4. punktā aprakstītie uzdevumi, par kuriem tiek saņemts ES finansējums, atbilst ES rīcībpolitikām un tiesību aktu prasībām, un par šā izvērtējuma rezultātiem jāinformē Eiropas Parlaments un Padome. Šie uzdevumi ir uzticēti EOTA, kas ir tehniskā novērtējuma iestāžu organizācija.

Pierādījumi šā ziņojuma vajadzībām ir iegūti no diviem galvenajiem avotiem:

- 1) EOTA sniegtā informācija un
- 2) ārējais pētījums “*Supporting study for the evaluation of the relevance of EOTA tasks*” (“EOTA uzdevumu atbilstības izvērtējuma pamatojošais pētījums”, turpmāk “pētījums”), ko pabeidza 2016. gada decembrī².

EOTA informāciju iesniedza 2019. gada sākumā, un tā satur kvantitatīvus un statistikas datus par 2014.–2018. gadu.

Pētījums aptver periodu no 2011. gada aprīļa līdz 2015. gada beigām. Tajā analizēta pieejamā informācija, kā arī papildu dati, kas savākti no galvenajiem aktoriem un ieinteresētajām personām, kuri iesaistīti ar CPR izveidotajā sistēmā³. Pētījums norādīja uz vairākām nepilnībām, proti: i) relatīvi īss CPR piemērošanas periods (ko galvenokārt aizņēma galvenajām ieinteresētajām personām vajadzīgais pārejas process); ii) zemā datu konsekvences un salīdzināmības pakāpe; iii) apspriešanās ar ieinteresētajām personām zemā reprezentativitāte (ko noteica nevienmērīgā dalība). Neraugoties uz potenciālajiem trūkumiem, pētījums tomēr ļāva veikt sākotnējo novērtējumu.

2. Situācijas izklāsts

2.1. EOTA nozīme

EOTA ir tehniskā novērtējuma organizācija, ko saskaņā ar CPR 31. panta 1. punktu ir izveidojušas tehniskā novērtējuma iestādes (TNI).

Pārejā no iepriekšējās izstrādājumu apstiprināšanas sistēmas, ko paredzēja Būvizstrādājumu

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 9. marta Regula (ES) Nr. 305/2011, ar ko nosaka saskaņotus būvizstrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ Padomes Direktīvu 89/106/EEK, OV L 88, 4.4.2011., 5. lpp.

² Pētījums, ko veica BRE, ECORYS un Vito, pieejams: <https://bookshop.europa.eu/en/supporting-study-for-the-evaluation-of-the-relevance-of-EOTA-tasks-pbET0115714/>.

³ Intervijas ar 11 pārstāvjiem, 26 TNI un 45 uzņēmumiem (toskait 29 MVU), kā arī validēšanas darbseminārs ar ražotājiem, ražotāju asociācijām, TNI, dalībvalstīm un EOTA, kas norisinājās 2016. gada oktobrī.

direktīva (CPD)⁴, uz jauno CPR ekspluatācijas īpašību novērtēšanas sistēmu EOTA tika uzticēta būtiska loma.

EOTA ražotājiem piedāvā alternatīvu ceļu, kā saņemt CE zīmi būvizstrādājumiem, uz kuriem neattiecas vai nepilnīgi attiecas saskaņotie Eiropas standarti, ko izstrādājusi Eiropas Standartizācijas komiteja (CEN). Šādiem būvizstrādājumiem ražotāji var pieprasīt Eiropas tehnisko novērtējumu (ETA), uz kura pamata var izdot ekspluatācijas īpašību deklarāciju un piestiprināt CE zīmi, kā noteikts CPR 21. panta 1. punktā. Tika sagaidīts, ka šī alternatīvā iespēja vienkāršos un paātrinās inovatīvu izstrādājumu ienākšanu tirgū.

Eiropas tehniskos novērtējumus sagatavo TNI, balstoties uz Eiropas novērtējuma dokumentiem (EAD), kurus izstrādā EOTA, piemērojot CPR 19. pantu un ievērojot regulas II pielikumā noteiktās procedūras.

2.2. EOTA mērķi un uzdevumi

EOTA mērķis, kā noteikts 31. pantā, ir koordinēt TNI.

Regulas 31. panta 4. punktā ir uzskaitīts EOTA veicamais minimums, proti, tā:

- a) *organizē TNI koordināciju un vajadzības gadījumā nodrošina sadarbību un apspriešanos ar citām iesaistītajām pusēm;*
- b) *nodrošina, ka TNI apmainās ar paraugprakses piemēriem, lai veicinātu lielāku efektivitāti un uzlabotu pakalpojumu sniegšanu nozarei;*
- c) *koordinē 21. pantā un II pielikumā izklāstītās procedūras piemērošanu, kā arī sniedz šim mērķim nepieciešamo atbalstu;*
- d) *izstrādā un pieņem Eiropas novērtējuma dokumentus;*
- e) *informē Komisiju par visiem jautājumiem, kas saistīti ar Eiropas novērtējuma dokumentu sagatavošanu un 21. pantā un II pielikumā izklāstītās procedūras jebkādu interpretācijas aspektu, un, pamatojoties uz gūto pieredzi, Komisijai ierosina uzlabojumus;*
- f) *paziņo Komisijai un konkrētajai dalībvalstij par visiem novērojumiem attiecībā uz TNI, kas nepilda savus uzdevumus atbilstīgi 21. pantā un II pielikumā noteiktajai procedūrai; kā arī*
- g) *nodrošina, ka pieņemtie Eiropas novērtējuma dokumenti un atsauces uz Eiropas tehniskajiem novērtējumiem ir publiski pieejamas.*

EOTA pamatuzdevumi ir c) un d) apakšpunktā minētie uzdevumi, jo tie ir tieši saistīti ar EAD izstrādi. Uzdevumus, kas minēti a) un b) apakšpunktā, var uzskatīt par palīguzdevumiem, kas būtiski ietekmē nodevumu procesus un kvalitāti. Visbeidzot, e), f) un g) apakšpunktā minētos uzdevumus var uzskatīt par uzraudzības uzdevumiem.

Attiecībā uz EAD izstrādes un pieņemšanas procedūru (t. i., d) apakšpunkta uzdevums) CPR 20. panta 1. punktā ir noteiktas šādas prasības, proti, ka procedūra:

- a) *ir pārskatāma attiecīgajam ražotājam;*

⁴ Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīva 89/106/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz būvizstrādājumiem, OV L 40, 11.2.1989., 12.–26. lpp.

- b) nosaka attiecīgus obligātus termiņus, lai izvairītos no nepamatotiem kavējumiem;
- c) pienācīgi ņem vērā komercnoslēpuma un konfidencialitātes aizsardzību;
- d) ļauj piemērotā apjomā piedalīties Komisijai;
- e) ir rentabla ražotājam; kā arī
- f) nodrošina pietiekamu koleģialitāti un koordināciju starp TNI, kas izvirzītas saistībā ar attiecīgo izstrādājumu.

CPR 19. un 23. apsvērumā kā obligāta ir noteikta arī pārredzamība, konfidencialitāte, rentabilitāte un savlaicīgums, un šīs prasības ir atspoguļotas II pielikumā noteiktajā procedūrā, kas papildus paredz Komisijas iesaisti.

2.3. EOTA struktūra

Kā noteikts 31. panta 2. punktā, EOTA darbojas Eiropas vispārējās interesēs. Organizācijā ietilpst 49 TNI, kas pārstāv 22 ES dalībvalstis (visas dalībvalstis, izņemot Bulgāriju, Grieķiju, Latviju, Maltu, Igauniju un Luksemburgu), divas EEZ un EBTA valstis (Norvēģija un Šveice) un Turciju⁵.

EOTA locekļi ir publiskās iestādes vai privātas struktūras, ko izraudzījušās iesaistīto valstu valdības. Dažas dalībvalstis ir izraudzījušās tikai vienu TNI, citas — vairākas. Dažās dalībvalstīs izraudzītā TNI atbild par tehniskajiem novērtējumiem un EAD izstrādi visās izstrādājumu jomās, savukārt citas dalībvalstis ir izraudzījušās TNI, kas specializējas vienā vai vairākās izstrādājumu jomās, kā noteikts CPR 29. panta 1. punktā un IV pielikumā.

Saskaņā ar EOTA statūtiem tai ir:

- valde (sekretariāta darbinieki un seši TNI pārstāvji, ko iecēlusi kopsapulce);
- kopsapulce (ko veido visi EOTA locekļi un valde); kā arī
- tehniskā valde.

EOTA kopsapulce un valde atbild par EOTA politikas un stratēģijas izstrādi.

EOTA ir arī sekretariāts⁶ un ieinteresēto personu padomdevējgrupa⁷, kurā ir viens pārstāvis no katras svarīgākās grupas, kas pārstāv būvniecības nozares un EOTA valdes intereses. Ieinteresēto personu padomdevējgrupu nosaka un uzrauga EOTA valde; to vada EOTA priekšsēdētājs.

2.4. EAD izstrādes process

⁵ Avots: NANDO datubāze, skatīta 31.12.2018. Saraksts ir pieejams http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/index.cfm?fuseaction=directive.notifiedbody&dir_id=33.

⁶ Sekretariātā strādā četri pilnslodzes ekvivalenta darbinieki: ģenerālsēkretārs, projektu vadītājs, tehniskais asistents un sekretārs.

⁷ Ieinteresēto personu padomdevējgrupa sanāk kopā reizi gadā vai vajadzības gadījumā jebkurā citā laikā un sniedz ieteikumus valdei par šādiem jautājumiem: EOTA nozīme CPR, EAD un ETA procesu īstenošanā, kvalitātes sistēmas un procedūras, kas veicina lielāku efektivitāti un uzlabo pakalpojumu sniegšanu nozarei, atgriezeniskā saite par TNI veiktajiem uzdevumiem, starptautisko un ieinteresēto personu atzīšana, partnerība ar citām organizācijām, kā arī juridiskā īstenojamība un finansiālā stabilitāte.

2.4.1. CPR II pielikumā noteiktā procedūra

Tāda būvizstrādājuma ražotājs, uz kuru neattiecas vai nepilnīgi attiecas saskaņots Eiropas standarts, var pieprasīt, lai tā izstrādājumiem izdod *ETA*. Šajā nolūkā ražotājam ir jāvērsas pie TNI. Pēc tam TNI saskaņā ar *CPR* 21. panta 1. punktu ir jānoskaidro, vai konkrēto izstrādājumu jau pilnībā vai daļēji aptver vai nu *EAD*, vai saskaņotais Eiropas standarts, un attiecīgi jāinformē ražotājs. Ja ir *EAD*, kas pilnībā aptver izstrādājumu, TNI uz šāda *EAD* pamata izdod *ETA*.

Ja *ETA* izdošanai ir vajadzīgs (jauns vai pārskatīts) *EAD*, tā TNI, kura pieprasījumu saņēmusi ("atbildīgā TNI" jeb "ATNI"), informē *EOTA*, slēdz līgumu ar ražotāju un šajā līgumā nosaka darba programmu *EAD* sagatavošanai (II pielikuma 2. punkts). *EAD* aptver būtiskāko raksturlielumu ekspluatācijas īpašību aspektus, ko ražotājs vēlas deklarēt.

Jauno vai pārskatīto *EAD* sagatavo TNI darba grupa sadarbībā ar ražotāju, un pēc tam to pieņem *EOTA*. Darba grupu vada ATNI, un tajā piedalās tās TNI, kuras pēc *EOTA* uzaicinājuma paudušas interesi piedalīties⁸. Par *EAD* izstrādi informē Eiropas Komisiju; izstrāde ir jāpabeidz 9 mēnešu laikā pēc *ETA* pieprasījuma saņemšanas (II pielikuma 3. un 4. punkts).

Pēc ražotāja informēšanas un ņemot vērā tā komentārus (ja tādi ir), *EOTA* oficiāli pieņem *EAD* projektu un iesniedz to Komisijai. Komisijai savi komentāri jāpaziņo 15 darbadienu laikā. *EOTA* pēc tam *EAD* projektu attiecīgi groza, un prezumēto galīgo *EAD* versiju nosūta ražotājam un Komisijai (II pielikuma 7. punkts). Šajā brīdī var izdot *ETA*.

Tiklīdz ATNI uz prezumētā galīgā *EAD* pamata izdod pirmo *ETA*, šo *EAD*, balstoties uz gūto pieredzi, pēc vajadzības korigē. Tikai tad *EOTA* pieņem galīgo *EAD* versiju un nosūta tā kopiju Komisijai kopā ar nosaukuma tulkojumu visās oficiālajās ES valodās atsaucē publicēšanai *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (II pielikuma 8. punkts).

Tiek izdots pirmais *ETA*, un izstrādājums uz šāda *ETA* pamata var saņemt *CE* zīmi, kamēr tiek gaidīta *EAD* atsaucē publicēšana *Oficiālajā Vēstnesī*.

2.4.2. CPD dokumentu izmantošana un pārveidošana

Pirms *CPR* stāšanās spēkā Eiropas tehniskos apstiprinājumus izdeva saskaņā ar *CPD*.

Saskaņā ar *CPD* (9. pants) Eiropas tehnisko apstiprinājumu pamatā bija vai nu Eiropas tehnisko apstiprinājumu vadlīnijas (*ETAG*), vai vienota izpratne par apstiprināšanas procedūrām (*CUAP*)⁹. Eiropas tehnisko apstiprinājumu maksimālais derīgums bija 5 gadi¹⁰, kas nozīmēja, ka šādus dokumentus pēc 2018. gada 1. jūlija nedrīkstēja turpināt lietot (kā pamatu ekspluatācijas īpašību deklarācijas sagatavošanai).

Vienīgais veids, kā *CUAP* varēja pāriet no *CPD* uz *CPR*, bija *EAD* izstrāde, balstoties uz *CUAP* tehnisko saturu, ar nosacījumu, ka tas nebija novecojis. Uz *CUAP* pamata izdotie Eiropas tehniskie apstiprinājumi līdz 2018. gada 30. jūlijam bija jāaizstāj ar *ETA*, kas izdoti, balstoties uz *EAD*.

⁸ Turpmāk "iesaistītās TNI".

⁹ *CUAP* jēdzienu izstrādāja *EOTA* iekšienē saskaņā ar *CPD*, lai nodrošinātu skaidru pamatu Eiropas tehnisko apstiprinājumu izdošanai *CPD* 9. panta 2. punktā paredzētajos gadījumos tad, ja apstiprinājumu nebija iespējams izdot, piemērojot *ETAG*.

¹⁰ Saskaņā ar *CPD* 8. panta 4. punktu.

Attiecībā uz *EAD* 66. panta 3. punktā ir noteikts, ka *ETAG* “var izmantot kā” *EAD*, lai uz to pamata izdotu *ETA* saskaņā ar *CPR*, ciktāl šādās vadlīnijās ir visi elementi, kas vajadzīgi *EAD* saskaņā ar *CPR* 24. pantu, un ciktāl to tehniskais saturs nav novecojis. Tā kā *CPR* ietvaros ir izstrādātas jaunas novērtējuma metodes un kritēriji, *ETAG* ir novecojušas un pakāpeniski pārveidotas par *EAD*. Šobrīd līdz 2019. gada jūnijam ir pārveidotas un *Oficiālajā Vēstnesī* paziņotas 12 *ETAG* (ar visām to daļām), un 14 *ETAG* tiek veikta pārveidošana.

2.5. EOTA finansējums

EOTA finansēšanas kārtība un finansējamie uzdevumi ir noteikti *CPR*.

Regulas 20. panta 2. punktā ir noteikts, ka “*TNI kopā ar TNI organizāciju [t. i., EOTA] uzņemas visas izmaksas saistībā ar Eiropas novērtējuma dokumenta izstrādi un pieņemšanu*”. Saskaņā ar 31. panta 5. punktu “*dalībvalstis nodrošina, ka TNI līdzdarbojas TNI organizācijā, sniedzot finanšu un cilvēkresursus*”.

Tomēr, ņemot vērā *EOTA* nozīmi saskaņotajā būvizstrādājumu sistēmā, 31. panta 2. punktā ir noteikts, ka *EOTA* “*uzskata par struktūru, kas darbojas Eiropas vispārējās interesēs 162. panta nozīmē Komisijas Regulā (EK, Euratom) Nr. 2342/2002 (2002. gada 23. decembris), ar ko paredz īstenošanas kārtību Padomes Regulai (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienu vispārējam budžetam*”.

Tādēļ “*Savienības finansējumu var piešķirt TNI organizācijai 31. panta 4. punktā norādīto darbību īstenošanai*” saskaņā ar *CPR* 32. un 33. pantu, 34. panta 1. punktu un 35. pantu.

Praksē tas nozīmē, ka *EOTA* finansējumu veido *TNI* kopīgas iemaksas un Eiropas Komisijas atbalsts un ka ražotāji nesedz nekādas *EAD* izstrādes un pieņemšanas izmaksas. Tomēr ražotāji maksā *TNI* par *ETA* izdošanu, un šīs maksas dažādām *TNI* var atšķirties.

EAD finansējumu *EOTA* dara pieejamu atbildīgajai *TNI* un iesaistītajām *TNI*.

3. Galvenie konstatējumi

3.1. EOTA darbības rezultāti

3.1.1. Darbības

EOTA darbības dalās četros darba kopumos.

1. darba kopums. Sekretariāts. Šis kopums ir saistīts ar lielākajām izmaksām, ko rada darbinieku atalgojums. Sekretariāts koordinē un pēc vajadzības sniedz atbalstu procedūrās, kas noteiktas *CPR* 21. pantā un II pielikumā.

2. darba kopums ir saistīts ar *EOTA* struktūru un darba grupu sanāksmēm.

3. darba kopums ietver pamatdarbības, proti, *EAD* izstrādi. Pēdējos trīs gados tas ir veidojis 41 % no cilvēkdienām.

4. darba kopums ir saistīts ar atbalstu ekspertu pakalpojumiem un citām atbalsta darbībām. Tas veido minimālu daļu no kopējā cilvēkdienu skaita.

Visas šīs darbības ir saņēmušas ES līdzfinansējumu, kas sniegts kā dotācija *EOTA*.

1. tabula. *EOTA* budžetā plānotās darbības katrā darba kopumā, cilvēkdienās un procentos (2013.–2018. gads)

Budžets cilvēkdienās*	2013. g.	2014. g.	2015. g.	2016. g.	2017. g.	2018. g.
1. DK — Sekretariāts	602 — 85 %	687 — 49 %	693 — 61 %	770 — 41 %	1001 — 50 %	900 — 52 %
2. DK — Sanāksmes	51 — 7 %	89 — 6 %	160 — 14 %	153 — 8 %	197 — 10 %	242 — 14 %
3. DK — EAD izstrāde	51 — 7 %	614 — 44 %	239 — 21 %	912 — 49 %	784 — 40 %	602 — 34 %
4. DK — Atbalsts	0 — 0 %	0 — 0 %	42 — 4 %	41 — 2 %	0 — 0 %	0 — 0 %
Kopā	705	1391	1134	1876	1982	1744

Avots: 2013.–2018. gada dotāciju līgumi.

* Cilvēkdienas par 2013. un 2014. gadu ir pielīdzinātas 12 mēnešu ekvivalentam, lai būtu iespējams veikt salīdzinājumu ar turpmākiem gadiem.

3.1.2. EAD izstrāde

Uz 2018. gada 31. decembri *EOTA* bija pieņēmusi 324 *EAD*.

No tiem 217 bija paziņoti *Oficiālajā Vēstnesī* un pārējie 107 tiek apstrādāti paziņošanai.

No 217 paziņotajiem *EAD* 20 attiecas uz aizstātiem *EAD* (aizstāj iepriekš paziņotus *EAD*). Tāpēc *Oficiālā Vēstneša* 2018. gada pēdējā publikāciju piegājienā minēto *EAD* kopējais neto skaits ir 197. Pēdējos 3 gados *Oficiālajā Vēstnesī* gadā vidēji ir paziņots 61 *EAD* (par kuriem var uzskatīt, ka procedūra ir veikta pilnā mērā).

2. tabula. Pieņemto un paziņoto *EAD* skaits pa gadiem (2013.–2018. gads)

Gads	Pieņemtie <i>EAD</i>	<i>EAD</i> paziņojumi <i>Oficiālajā Vēstnesī</i> *	<i>EAD</i> , kas paziņoti <i>Oficiālajā Vēstnesī</i> **
2014	24	0	0
2015	47	19	14
2016	107	65	53
2017	53	70	67
2018	93	63	63
Kopā	324	217	197
* Ieskaitot aizstātos <i>EAD</i> .			
** Neieskaitot aizstātos <i>EAD</i> .			

Paziņotos *EAD* var iedalīt divās kategorijās, proti, *EAD*, kas sagatavoti uz *CPD* balstītu dokumentu (*ETAG* vai *CUAP*¹¹) pārveidošanas rezultātā, vai jauni *EAD*. Lielākā daļa paziņoto *EAD* ir balstīti uz dokumentiem, kuri izstrādāti *CPD* laikā (57 %).

3. tabula. Paziņoto *EAD* tipoloģija pa gadiem (2015.–2018. gads)

Gads	2015	2016	2017	2018	Kopā
Uz <i>ETAG</i> balstīti <i>EAD</i>	0	3	10	3	16
Uz <i>CUAP</i> balstīti <i>EAD</i>	18	34	32	24	108
Jauni <i>EAD</i>	1	28	28	36	93
Kopā	19	65	70	63	217

Lielākā daļa no 93 jaunajiem *EAD* nav saistīta ar jauniem izstrādājumiem, kas ienāk tirgū, bet gan ar izstrādājumiem, uz kuriem jau attiecas (taču ne pilnā apjomā) esošs standarts vai *EAD* (nereti sagatavoti *ETAG* vai *CUAP* pārveidošanas rezultātā). Salīdzinājumā ar iepriekš esošajām saskaņotajām tehniskajām specifikācijām šie “jaunie” *EAD* ietver tikai vienu/divus papildu būtiskos raksturlielumus vai attiecas uz nedaudz plašāku piemērošanas jomu vai papildu paredzētajiem izmantojumiem¹².

107 *EAD*, kas ir pieņemti, bet vēl nav paziņoti, ietver:

- *EAD*, kas gaida *EOTA* rīcību pēc Komisijas komentāru saņemšanas¹³;
- *EAD*, kas gaida paziņošanu pēc galīgās pieņemšanas¹⁴; kā arī
- *EAD*, ko Komisija noraidījusi kā neatbilstīgus 19. panta 1. punktam.

Dokumentu korigēšana atbilstoši Komisijas komentāriem var aizņemt ilgu laiku, tāpēc daudzi dokumenti vēl nav pabeigti. *EOTA* pieņemtajiem *EAD* joprojām ir vajadzīgi daudzi Komisijas tehniskie un juridiskie komentāri. Šis ir iemesls, kāpēc ir palielinājies to *EAD* skaits, kurus *EOTA* pieņēmusi, bet kuri nav paziņoti.

***EAD* dalījumā pēc izstrādājumu jomas**

Paziņotie *EAD* aptver tikai 28 no kopumā 36 izstrādājumu jomām (te ietilpst 35 jomas, kuras uzskaitītas *CPR* IV pielikumā¹⁵, kā arī vēl viena joma “Cits”, kas izriet no 29. panta 1. punkta).

1. attēls. Paziņotie *EAD* dalījumā pēc izstrādājumu jomas (virs 5 % no visiem *EAD*)

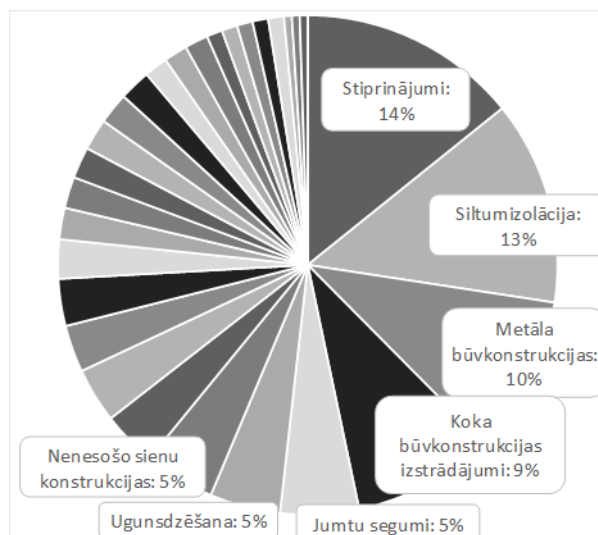
¹¹ Vienota izpratne par apstiprināšanas procedūru — *CPD* šāda jēdziena nebija, taču tas tika izstrādāts *EOTA* iekšienē, lai nodrošinātu skaidru pamatu Eiropas tehnisko apstiprinājumu izdošanai *CPD* 9. panta 2. punktā paredzētajos gadījumos tad, ja apstiprinājumu nebija iespējams izdot, piemērojot *ETAG*.

¹² Šis problēmjaudājums ir sīkāk aplūkots iedaļā par atbilstību (sk. 4.3. iedaļu).

¹³ II pielikuma procedūras 7. punkta c) apakšpunkts vai 8. punkts.

¹⁴ 8. punkta posms, kur nereti atklājas, ka nav ņemti vērā Komisijas komentāri, kā paredzēts 7. punkta c) apakšpunktā, un ka ir vajadzīgs papildu novērtējums.

¹⁵ *CPR* IV pielikumā uzskaitītās izstrādājumu jomas ir pievienotas pielikumā.

Aptuveni puse no visiem paziņotajiem *EAD* ir izstrādāti tikai četrās izstrādājumu jomās:

- 14,2 % par stiprinājumiem (33. joma);
- 13,2 % par siltumizolācijas izstrādājumiem; kompozītmateriālu izolācijas komplektiem/sistēmām (4. joma);
- 10,1 % par metāla būvkonstrukcijām un palīgmateriāliem (20. joma); kā arī
- 9,1 % par koka būvkonstrukcijas izstrādājumiem/daļām un palīgmateriāliem (13. joma).

Neviens *EAD* nav paziņots par šādām jomām: 10 (stacionārs ugunsdrošības aprīkojums); 11 (sanitārtehniskās iekārtas); 24 (pildvielas); 25 (celtniecības līmes); 27 (telpu apkures iekārtas); 30 (lokšņu stikla, profilēta stikla un stikla bloku izstrādājumi); 31 (elektrības, vadības un sakaru vadi).

***EAD* dalījumā pēc atbildīgās TNI**

EAD kā “atbildīgā TNI” izstrādājušas divdesmit deviņas no 49 TNI. Divdesmit TNI nav izstrādājušas nevienu *EAD* un 23 nav izstrādājušas nevienu *Oficiālajā Vēstnesī* paziņotu *EAD*.

EAD izstrādā ļoti mazs skaits TNI. Kā redzams tabulā, aptuveni 50 % no paziņoto *EAD* kopskaita ir izstrādājušas divas TNI. Tās ir *DIBt*¹⁶ (Vācija), kas izstrādājusi 38 % no visiem paziņotajiem *EAD*, un *OIB*¹⁷ (Austrija), kura izstrādājusi 13 % no tiem.

4. tabula. Pieņemto un paziņoto *EAD* skaits dalījumā pēc atbildīgajām TNI (2013.–2018. gads) (izņemot TNI, kas nav izstrādājušas nevienu *EAD*)

Atbildīgā TNI	Valsts	Pieņemtie <i>EAD</i>	Paziņotie <i>EAD</i>	Paziņoto <i>EAD</i> īpatsvars
DIBt	Vācija	107	83	38,2 %

¹⁶ *Deutsches Institut für Bautechnik.*

¹⁷ *Österreichisches Institut für Bautechnik.*

OIB	Austrija	46	28	12,9 %
ETA-DK	Dānija	34	18	8,3 %
TSUS	Slovākija	12	11	5,1 %
TZUS	Čehija	13	10	4,6 %
ITeC	Spānija	14	10	4,6 %
Eurofins	Somija	10	8	3,7 %
RISE Certif.	Zviedrija	6	6	2,8 %
CSTB	Francija	10	5	2,3 %
BM Trada	Apvienotā Karaliste	8	5	2,3 %
UBAtc	Beļģija	13	4	1,8 %
BBA	Apvienotā Karaliste	6	4	1,8 %
LNEC	Portugāle	4	4	1,8 %
ITC	Itālija	4	3	1,4 %
ITB	Polija	8	2	1,4 %
KIWA	Nīderlande	7	2	1,4 %
ZAG	Slovēnija	3	2	1,4 %
CEREMA	Francija	2	2	1,4 %
IETcc	Spānija	2	2	1,4 %
SINTEF	Norvēģija	2	2	1,4 %
SKG-IKOB	Nīderlande	2	1	0,5 %
TECNALIA	Spānija	2	1	0,5 %
ICECON	Rumānija	1	1	0,5 %
ICiMB	Polija	1	1	0,5 %
ITECONS	Portugāle	1	1	0,5 %
STC	Itālija	1	1	0,5 %
FM App	Apvienotā Karaliste	2	0	0,5 %
CPC	Turcija	2	0	0,5 %
IBDIM	Polija	1	0	0,5 %
Kopā		324	217	

74 % no visiem paziņotajiem *EAD* izstrādājušas sešas TNI, savukārt pārējos 26 % izstrādājušas 23 TNI.

Divdesmit TNI (40 % no visām TNI) nav izstrādājušas pilnīgi nevienu *EAD*.

3.1.3. *ETA* izdošana

ETA izdod pēc ražotāju pieprasījuma, balstoties uz *EAD*.

Laikā no 2013. līdz 2018. gadam TNI ir izdevušas 6240 *ETA*. Izdoto *ETA* skaits gadu no gada ir palielinājies.

5. tabula. *ETA* skaits gadā (2013.–2018. gads)

Gads	Izdotie <i>ETA</i>
2013	23
2014	643
2015	926
2016	1262
2017	1576
2018	1810
Kopā	6240

CPR paredz, ka *ETA* principā balstās uz *EAD*. Kā paskaidrots 2.4.2. iedaļā, lai nodrošinātu pāreju no *CPD* uz *CPR*, *ETA* izdod, arī balstoties uz *ETAG* vai *EAD*, kas pārveido *ETA*, un uz *EAD*, kuri pārveido *CUAP*.

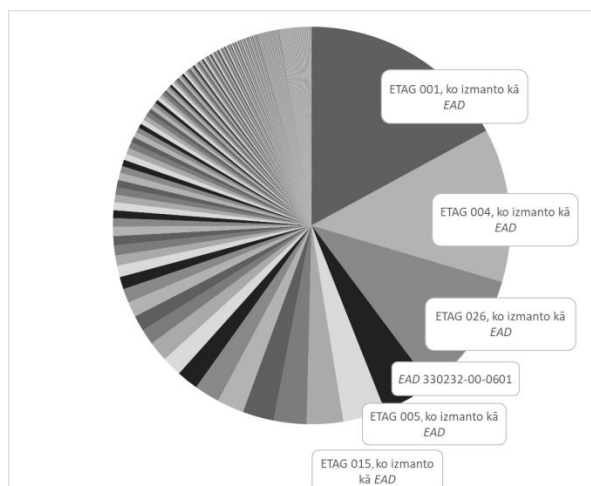
6. tabula. *ETA* skaits dalījumā pēc izdošanas pamata (2013.–2018. gads)

<i>ETA</i> , kas balstās uz:	Izdoto <i>ETA</i> skaits	Izdoto <i>ETA</i> īpatsvars
<i>ETAG</i> vai <i>EAD</i> , kas pārveido <i>ETAG</i>	4873	78 %
<i>EAD</i> , kas pārveido <i>CUAP</i>	817	13 %
jauniem <i>EAD</i>	550	9 %
Kopā	6240	100 %

Kā redzams tabulā, 91 % no izdotajiem *ETA* balstīti uz dokumentiem, kuru saturs datējams ar *CPD* darbības laiku, un tikai 9 % *ETA* balstīti uz jauniem *EAD*. Kā minēts iepriekš, lielākā daļa *ETA*, kas balstīti uz jauniem *EAD*, neattiecas uz izstrādājumiem, kuri tirgū laisti pirmoreiz, bet gan drīzāk uz nelielām novirzēm no saskaņotajiem standartiem (vai citiem *EAD*).

Vairāk nekā viena trešdaļa no visiem *ETA* ir balstīta uz trīs dokumentiem (*ETAG* 001 par metāla enkurstiegrām betonam, *ETAG* 004 par ārējās siltumizolācijas kompozītsistēmām ar apmetumu un *ETAG* 026 par ugunsdzēsšanas un ugunsgrēka lokalizācijas līdzekļiem). Ja pieskaita *EAD* 330232 (kas ir viens no trim *EAD*, ar ko pārveido *ETAG* 001), *ETAG* 005 par šķidrā veidā lietojamiem jumtu hidroizolācijas materiāliem un *ETAG* 015 par trīsdimensiju uzliktniem ar caurumiem naglām, tad redzams, ka 50 % no izdotajiem *ETA* ir balstīti uz sešiem dokumentiem.

2. attēls. *ETA* dalījumā pēc pamatā esošā dokumenta (2013.–2018. gads)

Ņemot vērā, ka šie seši dokumenti aptver plašu izstrādājumu klāstu, un tā kā tie ir stabili, jo tie tiek nepārtraukti piemēroti kopš pagājušā gadsimta 90. gadiem, Komisija varētu piemērot CPR 19. panta 1. punktu, kas dod iespēju EAD izmantot par pamatu standartizācijas pieprasījumiem.

ETA dalījumā pēc izstrādājumu jomas

Ražotāji ir ieinteresēti ETA tikai dažās izstrādājumu jomās. Proti, divas trešdaļas no 6240 ETA attiecas tikai uz trim CPR IV pielikumā minētajām izstrādājumu jomām:

- 33. joma — stiprinājumi (36 %);
- 35. joma — ugunsdzēsšanas, ugunsgrēka lokalizācijas un ugunsdrošības līdzekļi; liesmas slāpējoši līdzekļi (17 %); kā arī
- 4. joma — siltumizolācijas izstrādājumi; kompozītmateriālu izolācijas komplekti/sistēmas (15 %).

Turklāt vairāk nekā 85 % no ETA, kas izdoti šajās trīs izstrādājumu jomās, balstīti uz ETAG vai EAD, ar ko pārveido ETAG.

3. attēls. ETA dalījumā pēc izstrādājumu jomas (2013.–2018. gads)

Ja ieskaita 3. jomu (izolācijas materiāli (plēves), tostarp šķidrā veidā lietojamie un komplekti); 34. jomu (būvkonstrukciju komplekti, vienības, saliekami būvkonstrukciju elementi) un 13. jomu (koka būvkonstrukcijas izstrādājumi/daļas un palīgmateriāli), 86 % no

ETA veido sešas iepriekšējā tabulā izceltās jomas. Savukārt pārējās 30 jomas aptver tikai 14 %.

Tas varētu būt vēl viens iemesls, lai potenciāli piemērotu CPR 19. panta 4. punktu un sagatavotu standartizācijas pieprasījumu.

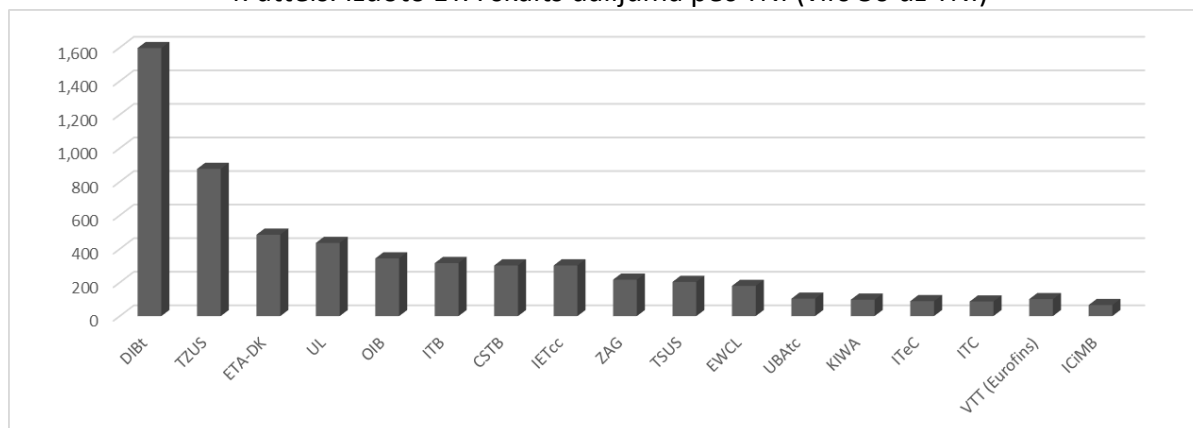
Neviens ETA nav izdots šādās izstrādājumu jomās (un attiecīgi *Oficiālajā Vēstnesī* nav paziņots neviens EDA): 11. joma (sanitārtehniskās iekārtas); 24. joma (pildvielas); 27. joma (telpu apkures iekārtas); 31. joma (elektrības, vadības un sakaru vadi).

ETA dalījumā pēc valsts

Kopš 2013. gada 26 % ETA izdevušas Vācijā esošās TNI, 14 % Čehijā esošās TNI un 12 % no ETA izdevušas Apvienotajā Karalistē esošās TNI. Šīs trīs valstis ir izdevušas pusi no visiem ETA.

Vācijas gadījumā ETA izdevusi viena TNI (*DIBt*). Čehijā ETA galvenokārt izdevusi galvenā TNI, proti, TZUS¹⁸. Savukārt Apvienotajā Karalistē aktīvi darbojas visas astoņas TNI.

4. attēls. Izdoto ETA skaits dalījumā pēc TNI (virs 50 uz TNI)

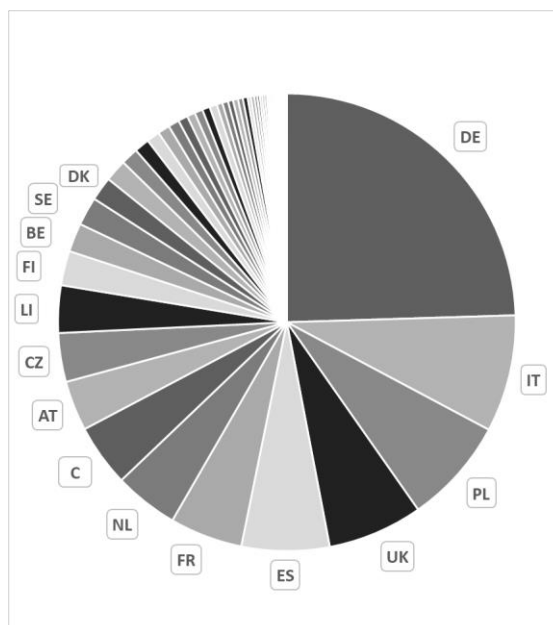
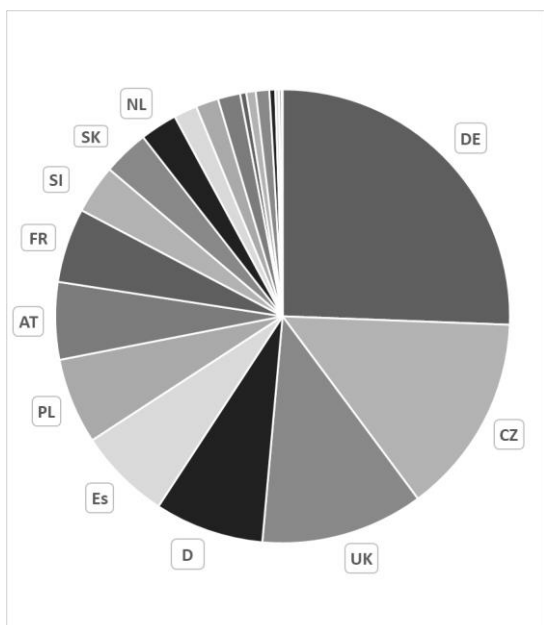
Ražotāji, kuriem ir ETA, nāk no 66 dažādām pasaules valstīm. ETA turētāji no trešām valstīm pārstāv galvenokārt Kanādu (34), Indiju (24), Taivānu (24), ASV (21) un Apvienotos Arābu Emirātus (20). Atlikušajām 29 trešām valstīm ir mazāk par 15 ETA katrai.

Eiropas Savienībā ETA turētāja valsts (ražotājs) ne vienmēr sakrīt ar ETA izdevējvalsti (TNI). Piemēram, Čehijas uzņēmumu turējumā ir 3 % no ETA, taču Čehijas TNI ir izdevušas 14 % no ETA. Līdzīgā kārtā Apvienotās Karalistes uzņēmumu turējumā ir 7 % no ETA, taču Apvienotās Karalistes TNI ir izdevušas 12 %; Dānijas uzņēmumu turējumā ir 2 % no ETA, taču Dānijas TNI ir izdevušas 8 %. Savukārt Itālijas uzņēmumiem ir 8 % no ETA, taču Itālijas TNI ir izdevušas 2 % no ETA.

5. attēls. ETA dalījumā pēc izdevējas TNI valsts

6. attēls. ETA dalījumā pēc turētāja valsts

¹⁸ *Technický a zkušební ústav stavební Praha.*

3.2. Budžets

3.2.1. EOTA finansējuma resursi

Saskaņā ar CPR 33. pantu Eiropas Komisija ir EOTA nodrošinājusi darbības dotācijas, kas sedz būtisku daļu (40–50 %) no tās izmaksām, ietverot EAD izstrādes izmaksas.

7. tabula. EOTA finansējuma avoti, 2013.–2018. gads (EUR un ES finansējuma īpatsvars)

Avots	2013. g.	2014. g.	2015. g.	2016. g.	2017. g.	2018. g.
Saņemtās dalības maksas	487 321	757 308	760 681,80	665 047,14	879 917,69	886 483,01
Saņemtā EK dotācija	183 790	336 612	440 000	533 133,78	570 000	550 000
Kopā	671 111	1 093 920	1 200 681,80	1 198 190,92	1 449 917,69	1 436 483,01
EK finansējuma īpatsvars	27 %	31 %	37 %	44 %	39,31 %	38,29 %

3.2.2. EAD izstrādes atlīdzināšana

EOTA pamatdarbība ir EAD izstrāde, un EOTA par to atlīdzina katrai ATNI. Kad EOTA pieņem EAD, atbildīgā TNI iesniedz apstiprinājumu EOTA sekretariātam par to, kuras TNI piedalījās izstrādē. Atbildīgās un iesaistītās TNI aizpilda tabulu ar laika un ceļa datiem, kas

uzrāda darbības, par kurām pienākas atlīdzība no *EOTA* līdzekļiem. TNI savstarpēji vienojas par vidējo cilvēkdienu skaitu, kas vajadzīgs *EAD* izstrādei; tas var atšķirties atkarībā no tā, vai TNI ir atbildīgā vai iesaistītā TNI. Tomēr šis vidējais cilvēkdienu skaits neatbilst TNI reālā laika ieguldījumam tāda jauna *EAD* izstrādē, ko sagatavo, balstoties uz esošiem dokumentiem, un kam nav vajadzīgas jaunas novērtējuma metodes.

Organizētāji, projekta komandu¹⁹ un citu iesaistīto grupu dalībnieki katrs iesniedz *EOTA* sekretariātam tabulu, kurā norāda cilvēkdienu skaitu un ceļa datus. Organizētāji sekretariātam iesniedz pārskata ceturksnī notikušo sanāksmju dalībnieku sarakstu.

Cilvēkdienas maksu *EOTA* aprēķina pēc attiecīgās TNI izcelsmes valsts, ņemot vērā Eurostat publicētos 2013. gada salīdzinošos cenu līmeņus.

Ceļa izdevumus atlīdzina:

- *EOTA* projekta komandu, darba grupu un citu *EOTA* grupu sanāksmju dalībniekiem;
- *EOTA* amatpersonām, kas piedalās *EOTA* struktūrvienību sanāksmēs;
- valdes locekļiem, kas piedalās valdes sanāksmēs; kā arī
- citu *EOTA* interesēs organizēto sanāksmju dalībniekiem (pēc valdes iepriekšējas piekrišanas).

Kad notiek projekta komandas vai darba grupas sanāksme, tiesības uz ceļa izdevumu atlīdzināšanu ir tikai vienai personai no katras TNI, ieskaitot jebkādu ekspertu, kas piedalās šīs TNI vārdā.

Nakšņošanas izmaksas un vietējo transportu sanāksmes vietā atlīdzina pēc vienotas likmes – 150 EUR par nakti. Aviobiļetes un vilcienu biļetes atlīdzina atbilstoši faktiskajiem izdevumiem.

ATNI rēķinos ietvertā informācija par darba stundām, kas vajadzīgas *EAD* izstrādei, būtiski atšķiras. Tas neļauj pilnvērtīgi salīdzināt paveikto darbu un TNI izdevumu atlīdzināšanas pieprasījumus, kā rezultātā trūkst pārredzamības, jo dažādu ATNI norādītās izmaksas par *EAD* izstrādi nav iespējams viegli salīdzināt un analizēt. Komisija kopā ar *EOTA* strādā pie lielākas pārredzamības un pārskatatbildības panākšanas attiecībā uz to, kā šīs izmaksas tiek atlīdzinātas, par pamatu ņemot katra *EAD* izstrādē (vai grozījumos) reāli ieguldīto laiku.

4. *EOTA* uzdevumu izpildes izvērtējums

4.1. *Lietderīgums*

Šajā iedaļā ir analizēts, kādā mērā *EOTA* pieeja ir veicinājusi būvizstrādājumu iekšējo tirgu un kādā mērā tā ir sasniegusi savus konkrētos mērķus. Tāpat ir apzināta plānotā un neplānotā ietekme.

4.1.1. CPR 29. panta par TNI nozīmēšanu, uzraudzību un novērtēšanu un CPR 30. panta par TNI izvirzāmajām prasībām īstenošana

¹⁹ Šīs komandas pārstāv darba grupu operacionālo līmeni.

Pēc tam, kad *CPR* kļuva piemērojama visā pilnībā, pagāja laiks, līdz tika izveidotas TNI. Saskaņā ar 2018. gada 31. decembrī pieejamo informāciju TNI bija izraudzījusies 21 dalībvalsts un trīs valstis, kas nav ES valstis (Šveice, Norvēģija un Turcija). Bulgārijā, Igaunijā, Grieķijā, Ungārijā, Latvijā, Maltā un Luksemburgā nav nevienas TNI, tāpēc šo valstu ražotājiem savi pieprasījumi jāadresē citās valstīs esošām TNI. Tas nepārprotami var ietekmēt šo ražotāju piekļuvi *EOTA* alternatīvajai pieejai, kaut vai tikai valodas dēļ. Tomēr šo septiņu valstu turējumā ir 150 *ETA*, izņemot Maltu, kuras turējumā nav neviena *ETA*²⁰.

Visām TNI ir jāievēro IV pielikuma 2. tabulā noteiktās prasības, kas attiecas uz to kompetenci risku analizēšanā, tehnisko kritēriju izstrādē, novērtējuma metožu izstrādē, specifiskas ražošanas procesa kontroles noteikšanā, izstrādājumu novērtēšanā un vispārējā vadībā. Pēc tam, kad iesaistītā valsts izvirzījusi TNI, tās kompetenci verificē Komisija, izskatot informāciju, ko šī valsts ir sniegusi, atbildot uz desmit jautājumiem, kuri iekļauti 2015. gadā pieņemtajās TNI izvērtēšanas vadlīnijās²¹.

Svarīgi atzīmēt, ka galvenās aktīvās TNI (izņemot Vācijas *DIBt* un Austrijas *OIB*) ir arī paziņotās iestādes saskaņā ar *CPR*. Tas nozīmē, ka tām tirgū ir labāks stāvoklis, jo tās ražotājiem kalpo kā vienas pieturas aģentūra (izstrādājumam izdod *ETA* un pēc tam turpina veikt AVCP uzdevumus).

4.1.2. *CPR* 31. panta par TNI koordināciju īstenošana

Balstoties galvenokārt uz intervijām ar TNI pārstāvjiem un ražotājiem, kas saviem izstrādājumiem ir saņēmuši *ETA*, pētījumā tika secināts, ka *EOTA* sasniedz *CPR* 31. panta 1. punktā izvirzīto mērķi un īsteno visus 31. panta 4. punktā minētos uzdevumus. Tomēr pētījumā arī atklājās, ka ir vajadzīgi uzlabojumi, it sevišķi TNI savstarpējās komunikācijas un sadarbības ziņā. Šķiet, ka ir radies zināms saspringums attiecībā uz to, kā nodrošināt savstarpēju TNI koordināciju un konkurenci, kas novedis pie TNI nodevumu pārklāšanās un dublēšanās. Pētījumā arī ieteikts labāk uzraudzīt laika grafikus (izpildes laikus) un precizēt lomas *EOTA* sistēmā.

4.1.3. *EAD* kvalitāte

EAD saturs ir noteikts 24. pantā.

EOTA aizstāj līdzšinējo Eiropas Tehnisko apstiprinājumu organizāciju (ko izveidoja ar *CPD*), un, kā norādīts 2016. gada *CPR* īstenošanas ziņojumā²², lielākās grūtības *EAD* izstrādē un pieņemšanā *EOTA* sagādājusi paradigmas maiņa, proti, pāreja no “izstrādājuma apstiprināšanas”, ko paredzēja *CPD*, uz “ekspluatācijas īpašību novērtēšanu”, ko paredz *CPR*.

2013. gadā Komisija pieņēma Eiropas tehniskā novērtējuma formātu²³, bet 2015. gadā *EOTA* un Komisija vienojās par *EAD* formātu. Rezultātā 2015. gada jūlijā *Oficiālajā Vēstnesī* pirmo reizi tika publicētas atsauces uz *EAD*. Tad 2016. gadā, balstoties uz šajos procesos gūto

²⁰ Grieķija: 63; Ungārija: 31; Latvija: 21; Igaunija: 20; Bulgārija: 11; Luksemburga: 4.

²¹ Pieejams:

<https://www.EOTA.eu/ckfinder/userfiles/files/CPR%20Guidelines%20for%20the%20evaluation%20of%20TABs.pdf>.

²² Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par to, kā tiek īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 9. marta Regula (ES) Nr. 305/2011, ar ko nosaka saskaņotus būvizstrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ Padomes Direktīvu 89/106/EEK, COM(2016) 445 final, 7.7.2016.

²³ Komisijas Īstenošanas regula (ES) Nr. 1062/2013, OV L 289, 31.10.2013., 42.–43. lpp.; šā tiesību akta pamats ir *CPR* 26. panta 3. punkts.

pieredzi, Komisija izstrādāja detalizētus norādījumus par *EAD* formātu. Tā rezultātā pabeigto un pēc tam *Oficiālajā Vēstnesī* paziņoto *EAD* skaits gadu no gada būtiski un pakāpeniski pieauga – no 14 *EAD* 2015. gadā līdz 63 *EAD* 2018. gadā.

Saskaņā ar pašreizējo sistēmu Komisija savus komentārus par *EAD* saturu sniedz tikai pēc tam, kad tos apstiprinājusi *EOTA* tehniskā valde (sk. 2.4.1. iedaļu). Komisija vidēji atklāj 30 problemātisku jautājumu, kuru dēļ *EOTA* iesniegtā *EAD* projektā jāizdara korekcijas. *EOTA* (konkrēti, TNI, kas izstrādā *EAD*) pieņem 90 % Komisijas komentāru, un tas liecina, ka Komisijai iesniegto dokumentu sākotnējā kvalitātes kontrole nav pietiekami stingra. Šī situācija rada aizvien lielākus kavējumus *EAD* paziņošanā, jo īpaši tāpēc, ka dažu problemātisko jautājumu (piemēram, precīzs tvērums, nevajadzīgas izstrādājumu identifikācijas klauzulas *EAD*, ražošanas procesa kontrole vai paziņoto iestāžu uzdevums) izlabošanai vajadzīgs ilgāks analīzes periods.

Komisija ir izstrādājusi kontROLSarakstu, kura mērķis ir uzlabot *EOTA* 7. posmā pieņemto *EAD* kvalitāti, un TNI šo kontROLSarakstu izmanto kopš 2019. gada jūnija.

Tomēr Komisijas komentāri ne vienmēr tiek sistemātiski iestrādāti pirms pirmā *ETA* izdošanas, kā rezultātā rodas situācijas, kad ir papildus jāpārskata *EAD* galīgā versija, un tas savukārt aizkavē paziņošanu.

4.1.4. Koncentrēšanās uz konkrētām izstrādājumu jomām

EAD izstrāde koncentrējusies galvenokārt šādās izstrādājumu jomās:

- 33. joma — stiprinājumi (paziņoti 29 *EAD*);
- 4. joma — siltumizolācijas izstrādājumi un komplekti (paziņoti 26 *EAD*);
- 20. joma — metāla būvkonstrukcijas un palīgmateriāli (paziņots 21 *EAD*);
- 13. joma — koka būvkonstrukcijas izstrādājumi un palīgmateriāli (paziņoti 19 *EAD*);
- 22. joma — jumtu segumi, virsgaismas logi, jumta logi, saistīti komplekti un palīgizstrādājumi (paziņoti 14 *EAD*); kā arī
- 9. joma — nenesošo sienu konstrukcijas, apšuvums, hermetizētas stikla konstrukcijas (paziņoti 12 *EAD*).

Jāatzīmē, ka šīs izstrādājumu jomas ne vienmēr attiecas uz inovatīvākajiem izstrādājumiem. Šīs ir arī jomas, kurās *CPD* ietvaros izstrādāja attiecīgas *ETAG*, un daudzi no šiem *EAD* ir šo *ETAG* varianti.

Citās izstrādājumu jomās *Oficiālajā Vēstnesī* ir paziņots mazāk par 10 *EAD*, savukārt septiņām izstrādājumu saimēm nav paziņots neviens *EAD*.

4.1.5. Koncentrēšanās uz konkrētām TNI

No 49 TNI tikai 29 ir saņēmušas ražotāju pieteikumus ar lūgumu sākt izstrādāt *EAD*.

Kā minēts iepriekš, ir tikai dažas TNI, kas ļoti aktīvi izstrādā *EAD*. Tās ir *DIBt*, *OIB* un *ETA-DK*²⁴ (vienīgās Vācijas, Austrijas un Dānijas TNI), kas ir izstrādājušas 59 % no visiem

²⁴ *ETA-Denmark*.

paziņotajiem *EAD*.

Savukārt 40 % *TNI* no ražotājiem nav saņēmušas nevienu pieteikumu.

Ir izveidojies zināms specializācijas līmenis. Dažās izstrādājumu jomās ir redzama viena galvenā *TNI*, kura piesaista lielāko daļu ražotāju pieprasījumu. Piemēram, 33. izstrādājumu jomā (stiprinājumi) *DIBt* izstrādājusi 25 no 40 *EAD* (63 %), savukārt atlikušos 37 % *EAD* šajā izstrādājumu jomā izstrādājušas sešas citas *TNI*.

Tāpat šķiet, ka ražotāji savus *ETA* pieprasījumus mēdz iesniegt tai *TNI*, kura izstrādājusi attiecīgo *EAD*; iespējams, to nosaka uzticēšanās. Tādēļ specializācija *EAD* līmenī atspoguļojas *ETA* līmenī, piemēram, *DIBt*, *OIB* un *ETA-DK* ir izdevušas 39 % no visiem *ETA*. Dānijas *ETA-DK* izstrādājusi 8 % *EAD* un izdevusi 8 % *ETA*, Austrijas *OIB* izstrādājusi 6 % *EAD* un izdevusi 6 % *ETA*.

Tas varētu liecināt, ka *TNI*, kuras izstrādā *EAD*, ir konkurences priekšrocības *ETA* tirgū.

Tomēr Vācija un Čehija šajā tendencē neiekļaujas. Lai gan Vācijas *DIBt* ir izstrādājusi 38 % *EAD*, Vācijas ražotāju turējumā ir tikai 26 % *ETA*, un vienu trešdaļu no tiem ir izdevušas *TNI* no citām valstīm; tas varētu liecināt, ka gadījumos, kad *DIBt* klientiem izmaksas jāsedz pašiem, viņi savus pieprasījumus mēdz adresēt citām *TNI*. Čehijas *TZUS* gadījumā atklājas pretējais, proti, tā izstrādājusi 5,6 % *EAD*, bet izdevusi 14 % *ETA*, kas parāda, ka *TZUS*, iespējams, piesaista klientus no citām valstīm *ETA* izdošanai.

4.1.6. Uz iepriekšējām *ETAG* balstītu *EAD* un *ETA* koncentrācija

Kā minēts 3.1.3. iedaļā, ir vērojama izdoto *ETA* koncentrācija dažās izstrādājumu jomās; divas trešdaļas no 6240 *ETA* pieder vien trim jomām. Vairāk nekā 85 % no šajās trīs izstrādājumu jomās izdotajiem *ETA* ir balstīti uz *ETAG*, kuras izmantotas kā *EAD*, vai *EAD*, ar ko pārveido *ETAG*. Turklāt aptuveni 60 % no visiem izdotajiem *ETA* ir balstīti uz sešām *ETAG*²⁵ (ieskaitot to pārveidojumus par *EAD*).

Kā norādīts 2.4.2. iedaļā, *ETAG* un *CUAP* pārveide par *EAD* bija vajadzīga sakarā ar pāreju no *CPD* uz *CPR* un jauninājumiem novērtējuma metožu tehniskajā izstrādē. Šobrīd 91 % *ETA*, kas izdoti saskaņā ar *CPR*, ir balstīti uz dokumentiem no *CPD* laika.

4.1.7. *EAD* un *ETA* proliferācija

Vairākos gadījumos viena veida izstrādājumiem (piemēram, savienotajām skrūvēnēm) tiek paralēli izstrādāti vairāki *EAD*. Ja šos paralēlos *EAD* ļautu pieņemt, tie radītu ievērojamus sarežģījumus konkurējošiem izstrādājumiem, kā arī viestu neskaidrību par deklarētajām ekspluatācijas īpašībām un neizpratni izstrādājuma lietotājiem. Turklāt šāda *ETA* proliferācija nozīmē, ka netiek optimāli izmantoti *EOTA* un Komisijas finanšu resursi un cilvēkresursi.

Šāda pieeja reizēm ir attaisnojama ar konfidencialitātes noteikumiem, kas paredzēti *CPR* 20. panta 1. punkta c) apakšpunktā un II pielikumā par *komerccnoslēpuma un konfidencialitātes aizsardzību*. Tomēr pēc pieņemšanas *EAD* kļūst par saskaņotām tehniskajām specifikācijām, kam ir tieša Eiropas mēroga ietekme uz attiecīgo būvizstrādājumu konkurenci un tirdzniecību. Tādēļ konfidencialitātes noteikumi tiek ņemti vērā kopā ar citiem pamatprincipiem, citādi to akla piemērošana varētu radīt problēmas. Ar

²⁵ *ETAG* 001, *ETAG* 004, *ETAG* 026, *ETAG* 005, *ETAG* 015, *ETAG* 029.

dalībvalstīm un *EOTA* šobrīd tiek apspriesti norādījumi par *EAD* izstrādes procedūru, kas nepieļautu to nepamatotu proliferāciju, vienlaikus nodrošinot konfidencialitātes aizsardzību.

24 % no visiem izdotajiem *ETA* (1490) ir balstīti uz vienām un tām pašām *ETAG* vadlīnijām (*ETAG* 001, ko izmanto kā *EAD*, un saistītie *EAD* pārveidojumi). Trīspadsmit *EAD* (vai *ETAG*, ko izmanto kā *EAD*) katrs ir bijis pamatā vairāk nekā 100 *ETA*, 49 *EAD* katrs ir bijis pamatā mazāk nekā 100 *ETA*, un pārējie katrs ir bijis pamatā mazāk nekā 10 *ETA*.

Turklāt uz dažiem šobrīd tirgū esošiem izstrādājumiem attiecas divi *ETA*; te kā piemēru var minēt inžekcijas sistēmu, kas ietilpst stiprinājumu izstrādājumu jomā (33. joma) un par ko pirmais *ETA* izdots, balstoties uz *ETAG* 001-5, ko izmanto kā *EAD*, un otrs — balstoties uz *EAD* 331522-00-0601 (tikai pieņemts), kam ir nedaudz atšķirīgs tvērums.

4.1.8. Šķēršļi, ar ko saskaras MVU

Ražotājiem piedāvātā iespēja saņemt *CE* zīmi ar *EOTA* starpniecību prasa līdzekļus. Lai gan uzņēmumi neredz nekādas ar *EAD* izstrādi saistītās izmaksas, tiem jāmaksā TNI par *ETA* izdošanu. Šī maksa var būt liela (24 000–36 000 EUR; sīkāku informāciju sk. 4.2.3. iedaļā par efektivitāti), un dažreiz pieprasījuma pieaugums tirgū nav tik liels, lai atgūtu ieguldītos līdzekļus. Turklāt ražotājam nav nekādas garantijas, ka *EAD*, uz kuru balstīts tā *ETA*, pēc cita ražotāja pieprasījuma ieviest izmaiņas kādā brīdī netiks aizstāts ar jaunāku redakciju, kas savukārt var radīt papildu izmaksas.

MVU nav viegli uzņemties šādas izmaksas un riskus, it sevišķi attiecībā uz *EAD*, ar ko pārveido *ETAG*, jo tie veido lielāko daļu no *ETA* un attiecīgi lielāko daļu no skartajiem ražotājiem.

Daži pētījuma ietvaros intervētie ražotāji norādīja, ka iespēju saņemt *CE* zīmi ar *EOTA* starpniecību varētu izmantot lielākie ražotāji, tādējādi gūstot konkurences priekšrocības pār konkurentiem²⁶.

4.1.9. *EOTA* un TNI sniegums *EAD* un *ETA* izdošanā

Eiropas tehniskā novērtējuma formātu pieņēma 2013. gada oktobrī, un *EAD* formāta izstrādi pabeidza 2015. gada martā. Neraugoties uz šiem agrīnajiem sasniegumiem, lielākā daļa *EAD* II pielikumā noteiktajos termiņos nav pabeigti.

Tiek izstrādāts IT rīks, lai uzlabotu informācijas apmaiņu starp *EOTA* un Komisiju (informētu par termiņiem, reģistrētu visus *EAD* izstrādes pabeigtos posmus, informētu par iespējamajiem kavējumiem utt.) un lai automātiski atjauninātu *NANDO* datubāzi²⁷, kad tiek publicēta *EAD* atsauce.

Saskaņā ar *CPR* II pielikumā noteikto procedūru un 4. panta 1. punktā noteikto beznosacījumu pienākumu ir gadījumi, kad varētu būt attaisnojama *CE* zīmes izdošana izstrādājumam, balstoties uz *EAD*, kas vēl nav paziņots. Likumdevēju mērķis bija dot iespēju koriģēt *EAD* projektu pēc pirmā *ETA* izdošanas un izvairīties no *ETA* procesa kavējumiem nākamajiem ražotājiem. Tomēr gadījumos, kad *EAD* tiek noraidīts un netiek paziņots, varētu

²⁶ Sk. pētījumu, 44. lpp.

²⁷ *NANDO* ir jaunās pieejas paziņoto un nozīmēto organizāciju informācijas sistēma, kas darbojas kā tīmekļvietne, kur ražotāji saviem izstrādājumiem var atrast paziņoto iestādi. *NANDO* izmanto arī *EOTA* vajadzībām, t. i., lai norādītu *EAD*, kas ir paziņoti *Oficiālajā Vēstnesī*, un dalībvalstu nozīmētās TNI.

apšaubīt ekspluatācijas īpašību deklarācijas un uz izdoto *ETA* balstītās *CE* zīmes derīgumu. Tas attiecas uz 70 *ETA* un 31 *EAD* (toskait 18 *ETA*, ko izdevušas sešas dažādas TNI, balstoties uz vienu pieņemtu *EAD*, kurš ir *CUAP* pārveidojums). Tas nozīmē, ka izstrādājumi ir saņēmuši *CE* zīmi un ir laisti tirgū, pamatojoties uz *EAD*, kam vēl nepieciešami papildu uzlabojumi, lai to varētu paziņot *Oficiālajā Vēstnesī*.

Turklāt, lai gan ražotājiem nav tieša juridiska pienākuma pēc *EAD* pārskatīšanas savu *ETA* un *CE* zīmi atjaunināt, parasti tirgus piespiež ražotājus to darīt. Turklāt, ja jauns *EAD*, kas aizstāj iepriekšējo *EAD* (vai pārveido *ETAG*), ietver būtiski atšķirīgas novērtēšanas metodes, rodas pienākums izdot jaunu *ETA*.

Pētījums vedina domāt, ka II pielikums ir jāpārskata, lai atspoguļotu faktisko atbildību un termiņus *EAD* izstrādei un paziņošanai *Oficiālajā Vēstnesī*²⁸.

Tomēr par iemeslu tam, ka samērā liels skaits *EAD* ir noraidīti vai vēl nav paziņoti, ir galvenokārt tas, ka *EOTA* nav pienācīgas kvalitātes kontroles. Sagaidāms, ka *EAD* projektu kvalitāti un to paziņošanas ātrumu būtiski uzlabos iekšējās tehniskās un juridiskās spējas, ko *EOTA* ir apņēmusies izveidot, kā arī nesen pieņemtais kontrolsaraksts *EAD* kvalitātes pārbaudīšanai 7. posmā; tā rezultātā vajadzētu saīsināties arī termiņiem. Šādam uzlabojumam būtu arī liela nozīme *EAD* proliferācijas mazināšanā (sk. 4.1.7. iedaļu iepriekš).

4.2. Efektivitāte

Šajā iedaļā tiek novērtēts, vai paredzētie rezultāti un ietekme ir panākti ar saprātīgām/samērīgām izmaksām.

4.2.1. Izmaksas Komisijai

Komisijas izmaksas ietver ikgadēju dotāciju *EOTA* un izmaksas par Komisijas dienestu ieguldījumu *EAD* izstrādē, ko veido darbinieki un atbalsts (īpaši konsultanti). Šīs izmaksas ir saistītas tieši ar *CPR*, jo citi iekšējā tirgus tiesību akti neparedz šādu standartizācijas alternatīvu.

Kopš 2016. gada *EOTA* dotācija ir saglabājusies samērā stabila, proti, 550 000 EUR 2016. gadā, 570 000 EUR 2017. gadā²⁹ un 550 000 EUR 2018. gadā. 2016. gadā paziņoti 65 *EAD*, 2017. gadā — 70, bet 2018. gadā — 63, kas nozīmē, ka viens *EAD* indikatīvi izmaksājis no 8143 EUR 2017. gadā līdz 8730 EUR 2018. gadā. Kā jau minēts, *EOTA* budžets aptver četrus atšķirīgus darba kopumus, no kuriem vislielākās izmaksas rada sekretariāts, kam seko *EAD* izstrāde (2016.–2018. gadā 34–49 % budžeta līdzekļu), sanāksmes un atbalsta darbības.

Cilvēkresursi, ko Komisija nodarbina *EOTA* uzraudzībā, veido aptuveni 1,5 pilnslodzes ekv. Šis skaitlis nav mainījies, lai gan *EOTA* pieņemto *EAD* skaits kopš 2014. gada ir audzis (2014. gadā 24, bet 2018. gadā – 93) un neraugoties uz to, ka *EOTA* pieņemtajiem *EAD* joprojām ir nepieciešams liels skaits tehnisku un juridisku komentāru no Komisijas puses.

Attiecīgais Komisijas dienests ir arī noslēdzis līgumu ar konsultantu, kas pārbauda *EOTA* iesniegto *EAD* projektu kvalitāti un tādējādi samazina vajadzību nodarbināt iekšējos darbiniekus (šis atbalsts kopš 2014. gada ir izmaksājis 120 000 EUR gadā).

²⁸ Sk. pētījumu, 82. lpp.

²⁹ Avots: EK finanšu pārredzamības sistēma http://ec.europa.eu/budget/fts/index_en.htm.

Pamatojošais pētījums ir parādījis, ka dotāciju līgums ir labāk jāsasaista ar *CPR* mērķiem un ka ir jāstiprina sistēmas, ar ko kontrolē *EOTA* finansējumu, *EAD* izstrādes finansējumu un *TNI* finansējumu.

Komisija ir lūgusi *EOTA* izstrādāt vienotu rēķinu izrakstīšanas sistēmu *TNI*, lai *EOTA* saņemtajos *TNI* rēķinos atspoguļotos katra *EAD* izstrādes reālās izmaksas. *EOTA* ir arī apņēmusies izmantot reālistiskāku un precīzāku shēmu, pēc kuras *TNI* atlīdzinās par *EAD* izstrādi/grozījumiem, balstoties uz reāli ieguldīto darbu katrā konkrētajā gadījumā.

4.2.2. Ārējā efektivitāte

Runājot par rentabilitāti tiem ražotājiem, kas izmanto *EOTA* atbalstu, 22 no pētījuma ietvaros intervētajiem 26 ražotājiem (visi *EOTA* klienti) norādīja, ka komerciālie ieguvumi ir lielāki par atbilstības nodrošināšanas izmaksām lielā vai ļoti lielā mērā (12 gadījumos), vidējā mērā (četros gadījumos) vai mazā vai ļoti mazā mērā (četros gadījumos)³⁰. Kopumā *EOTA* klienti uzskata, ka *EAD* un *ETA* izdošanas laiks varētu būt īsāks (atbildēs norādīts, ka *EAD* pieņemšana vidēji aizņem 16,3 mēnešus), un, neraugoties uz uzlabojumiem kopš *CPD* laika, viņi sūdzas par kavējumiem, kas liedz izstrādājumu laist tirgū. Tomēr, salīdzinot ar laiku, kas vajadzīgs saskaņota Eiropas standarta izstrādei, šis ir ļoti labs rādītājs.

Balstoties uz izstrādājumu apgrozījuma datiem, ko snieguši deviņi *EOTA* klienti, pētījumā tika konstatēts, ka finansiālie ieņēmumi no izstrādājumu tirdzniecības iekšējā tirgū pārsniedz *ETA* atbilstības izmaksas, ieguvumu un izmaksu attiecībai sasniedzot 443:1. Šis aprēķins balstīts uz izstrādājumu kopējiem ieņēmumiem, ko minētie deviņi ražotāji aplēsuši 157 miljonu EUR apmērā. Tomēr šīs izlases nelielais izmērs liek apšaubīt šādu kvantitatīvu rezultātu reprezentativitāti, un nav pieejami nekādi citi pierādījumi.

Runājot par kopējām izmaksām ražotājiem *ETA* saņemšanai, pētījumā tiek lēsts, ka tās veido 40 000–52 000 EUR³¹, un galvenās izmaksas veido *TNI* maksa, kas ir no 24 500 līdz 36 000 EUR (divi uzņēmumi norādīja 150 000 EUR lielu maksu vai pat lielāku)³².

No 35 ražotājiem (visi *EOTA* klienti), kam pētījuma ietvaros jautāja, vai tie vēlreiz nākotnē pieprasītu *ETA*, 26 ražotāji atbildēja apstiprinoši.

4.3. Atbilstība

Atbilstība raksturo to, cik savstarpēji adekvāti ir *EOTA* pieejas mērķi (un *EOTA* un *TNI* mērķi) un ražotāju un tirgus vajadzības.

Lai gan *CPR* inovācijas nav konkrēti minētas kā *EOTA* mērķis, *EAD* procedūra ir vērsta uz inovatīviem vai jauniem izstrādājumiem, ko standartizācijas procesu ilguma dēļ nav iespējams aptvert ar saskaņotajiem standartiem. Komisijas dotāciju līgumos ir minēta *EAD* procedūras sagaidītā ietekme, proti, iespēja ražotājiem piestiprināt *CE* zīmi jauniem un nereti inovatīviem būvizstrādājumiem. *EOTA* statūtos ir noteikts, ka tās pienākumi ietver plašākas darbības, kas saistītas ar būvizstrādājumu pieejamības sekmēšanu un izmantošanu un inovatīvas būvniecības veicināšanu.

³⁰ Pārējie divi respondenti nenorādīja, kādā mērā ieguvumi pārsniedz izmaksas.

³¹ Zemākā novērtējuma pamatā ir to deviņu uzņēmumu izlase, kuri sniedza izstrādājumu apgrozījuma datus, bet augstākā novērtējuma pamatā ir intervijas ar 45 intervētajiem uzņēmumiem.

³² Citas izmaksas veido pirmā gada revīzija rūpnīcā (vidēji 11 233 EUR) un cilvēkresursu ieguldījums (4822–6944 EUR).

Kā atklājās pamatojošajā pētījumā, TNI un to klienti uzskata, ka *EOTA* ir nozīmīga. Viņi uzskata, ka, tā kā standartizācija neaptver visus izstrādājumus un nav piemērota visiem izstrādājumiem, *EOTA* pieeja ir it sevišķi piemērota pilnīgi jauniem un patiešām inovatīviem izstrādājumiem, kurus nereti izceļ kā *EOTA* darbību centrālo aspektu. No 26 TNI, kam jautāja, kādā mērā *EOTA* mērķi atbilst to vajadzībām, 19 atbildēja, ka “pilnībā” un četras — “lielākoties”. No 37 ražotājiem, kam uzdeva tādu pašu jautājumu, 20 atbildēja, ka “pilnībā” un 11 — “lielākoties”.

Tomēr nebija iespējams gūt nekādus pierādījumus, kas parādītu *EOTA* ietekmi uz inovāciju būvniecības nozarē.

EOTA pieeja relatīvi neaptver tik daudz būvizstrādājumu, cik aptver standartizācija. Izdoto *ETA* skaits ir ievērojami mazāks nekā tajā pašā periodā uz saskaņotu standartu pamata izdoto sertifikātu skaits. Lai gan uz 2018. gada 31. decembri bija 6240 *ETA*, katru gadu izdoto sertifikātu skaits ir rēķināms miljonos.

Turklāt absolūts vairākums *EAD* nav izstrādāti pilnīgi jauniem un patiešām inovatīviem izstrādājumiem. Pat pētījumā iesaistītās TNI pauda šaubas par patiešām inovatīvu izstrādājumu skaitu; tās uzskata, ka uz šādiem izstrādājumiem attiecas mazāk nekā 9 % no *EAD*, kas izstrādāti jauniem izstrādājumiem, nevis no *CPD* laika dokumentiem (*EAD*, ar ko pārveido *ETAG* vai *CUAP*).

Realitātē ražotāji visbiežāk *ETA* pieteikumu iesniedz nolūkā piestiprināt *CE* zīmi izstrādājumiem, kurus plaši izmanto būvdarbos un kuriem, lai gan ir pieejams saskaņots standarts, ražotājs vēlas deklarēt kādu būtisko raksturlielumu vai paredzēto izmantojumu, kas nav aptverti saskaņotajā standartā. Tāpēc *EOTA* pieeju var uzskatīt par veidu, kā ražotāji iegūst tirgus priekšrocību, pateicoties *CE* zīmei uz saviem izstrādājumiem.

Kā norādīts iepriekš, vērojama tendence izstrādāt jaunus *EAD* tā vietā, lai grozītu esošos, kā rezultātā ir vairāki *EAD* ar ļoti līdzīgu tvērumu. Attiecīgi izstrādājumi tiek laisti tirgū ar divām ekspluatācijas īpašību deklarācijām, balstoties uz diviem *ETA* (piemēram, tādēļ, ka tie attiecas uz diviem atšķirīgiem paredzētajiem izmantojumiem), un tas noteikti nav *EOTA* alternatīvās pieejas mērķis.

Visbeidzot, pētījumā atklājās, ka *EOTA* pietiekami neuzsver atbalstu *CE* zīmes izvietojumam uz inovatīviem izstrādājumiem, kas liecina par nepieciešamību atbalstīt TNI un izstrādāt skaidrus norādījumus ražotājiem par *EAD* un inovācijām ar Eiropas tirdzniecības asociāciju starpniecību.

4.4. Saskaņotība

Šajā iedaļā novērtēta *EOTA* sistēmas iekšējā saskaņotība un tās saskaņotība ar visu *CPR* sistēmu.

EOTA atbalsta koordināciju starp TNI, un iekšējo konsekvenci sevišķi palīdzējusi nodrošināt standarta *EAD* un standarta *ETA* izstrāde.

Tomēr stipri atšķiras dažādu TNI aktivitātes līmenis, un pētījumā secināts, ka saskaņotību varētu palielināt, izstrādājot paraugpraksi. Kā minēts iepriekš, TNI nepietiekamā savstarpējā sadarbība veicina *EAD* un *ETA* nepamatotu proliferāciju, kas negatīvi ietekmē lielāko daļu ražotāju un mulsina lietotājus.

Runājot par visas CPR sistēmas iekšējo saskaņotību, jānorāda, ka *EOTA* pieeja papildina CEN izstrādātos saskaņotos Eiropas standartus. Tomēr kopā ar šo analīzi jāņem vērā vairāki papildu apsvērumi.

Pirmkārt, netieši pierādījumi liecina, ka *EOTA* aktīvs izmantojums skaidrojams ar galvenās standartizācijas pieejas neoptimālu darbību, jo *EOTA* pieeja palīdz pārvarēt plaisu, ko radījusi pilnībā saskaņotu standartu neesība vai nepilnīgums, jo īpaši būvizstrādājumiem ar mazām tirgus daļām vai nestandarta izstrādājumiem, kā secināts pētījumā. To, domājams, apstiprina *EAD* un *ETA* skaita nepārtrauktais pieaugums un it sevišķi reizēm lielais tādu *ETA* skaits, kas izdoti uz viena un tā paša *EAD* pamata dažās konkrētās izstrādājumu jomās.

Otrkārt, viens no galvenajiem iemesliem, kādēļ tika izveidots šāds alternatīvs standartizācijas ceļš, bija vēlme nodrošināt inovatīvu būvizstrādājumu ātrāku nokļūšanu tirgū. Par to, ka *EOTA* pieeja netiek (vai tiek tikai nelielā mērā) izmantota, lai to atbalstītu, liecina tas, ka pārsvarā par pamatu tiek izmantoti dokumenti, kuru saturs ir no CPD laika, *ETA* koncentrācija dažās izstrādājumu jomās un novērotais revolucionāru inovatīvu izstrādājumu trūkums tādu izstrādājumu vidū, kam ir *ETA*.

Visbeidzot, *EAD* ar lielu skaitu *ETA*, kas ir izmantoti tirgū ilgu periodu (kā *ETAG* un *EAD*), liecina par stabilitāti, kam būtu jānoved pie attiecīga saskaņota standarta izstrādes.

Pamatojošajā pētījumā no 26 TNI, kam jautāja, vai tiktu panākta priekšrocība, ja dažus *EAD* pārstrādātu par saskaņotiem standartiem, 12 atbildēja “nē”, četras — “jā”, bet 10 — “nezinu”. No 39 ražotājiem, kuriem uzdeva to pašu jautājumu (visi *EOTA* klienti un tādi, kam ir vai kas ir pieprasījuši *ETA*), 11 atbildēja “jā”, 12 — “nē”, bet 16 — “nezinu”³³.

4.5. ES pievienotā vērtība

Lai novērtētu *EOTA* pieejas ES pievienoto vērtību, ir jāapsver, vai dalībvalstu līmeņa darbība būtu devusi līdzīgus vai labākus rezultātus un ietekmi.

Pētījums rāda, ka TNI lielākoties atzīst *EOTA* pievienoto vērtību savās darbībās, lai gan tās rosina šo pievienoto vērtību vairo, panākot lielāku lietderīgumu un efektivitāti.

Kas attiecas uz ES pievienoto vērtību, ko *EOTA* pieeja devusi CPR sistēmā, pētījuma ietvaros intervētie ražotāji nespēja sniegt pārliecinošu informāciju par izmaksām un laika grafikiem, ar ko būtu jāreķinās, ja tiktu izmantotas alternatīvas nacionālās procedūras. Taču, ja nebūtu šīs pieejas, tad tiktu izmantota savstarpējās atzīšanas iespēja. Ļoti iespējams, ka tas nozīmētu kavējumus un lielākas izmaksas, lai būvizstrādājumus varētu laist tirgū vairākās dalībvalstīs, un tas savukārt sarežģītu piekļuvi iekšējam tirgum. *EOTA* pieejas galvenā priekšrocība ir iespēja piešķirt *CE* zīmes izstrādājumiem pat tad, ja nav saskaņoto standartu.

Ražotāji ir arī norādījuši uz neparedzētiem ieguvumiem ārējā tirdzniecībā, kur *CE* zīme neatkarīgi no tā, vai tās pamatā ir saskaņotais standarts vai *EAD*, šķiet, tiek uzskatīta par kvalitātes zīmi. Tā tas ir, piemēram, tādu Eiropā ražotu stiprinājumu gadījumā (33. izstrādājumu joma), kuru ražotājiem ir konkurences priekšrocības pār konkurentiem no trešām valstīm.

³³ Sk. pētījumu, 58. lpp.

Visbeidzot, vairākas trešās valstis dažas *ETAG* vai *EAD*³⁴ ir pieņēmušas kā savus tehniskos noteikumus, un tas Eiropas uzņēmumiem sniedz būtiskas konkurences priekšrocības starptautiskajā tirgū.

5. Secinājumi

Runājot par *CPR* 31. panta 4. punktā noteiktajiem septiņiem uzdevumiem, kas apskatīti šajā ziņojumā, pierādījumi liecina, ka neviens no uzdevumiem nav palicis neizpildīts³⁵ un ka ES finansiālais atbalsts ir pamatots.

Analizētajā periodā *EOTA* pieeja ir palīdzējusi pāriet no *CPD* uz *CPR*, nodrošinot vajadzīgo elastīgumu.

Tomēr ir konstatētas vairākas strukturālas problēmas:

- *EOTA* pieeju izmanto neliels skaits uzņēmumu, kas ražo būvizstrādājumus. Turklāt *EOTA* darbībā ir ļoti šaurs tvērums visos trīs aspektos (izstrādājumu jomas, ģeogrāfiskā izplatība un iesaistītās TNI), un nekas neliecina par situācijas uzlabošanos;
- lai gan *EAD* pieejas galvenais mērķis bija atvieglot inovatīvu izstrādājumu ātrāku nokļūšanu tirgū, lielākā daļa *ETA* neaptver inovatīvus izstrādājumus, bet gan tirgū jau esošus izstrādājumus;
- netieši pierādījumi arī liecina, ka *EOTA* pieejas popularitāte lielākoties skaidrojama ar standartizācijas sistēmas neoptimālo darbību. Dažus *EAD* pat var uzskatīt par standartiem, kas izstrādāti ar alternatīvām metodēm. Tas it sevišķi vērojams stiprinājumu jomā, kur vienas un tās pašas *ETAG* (kas šobrīd pārveidotas par *EAD*) ir pamatā 25 % visu *ETA*;
- *EAD* izstrādes izmaksas, kā arī ražotājiem piemērotās maksas par *ETA* saņemšanu ir lielas. Šis alternatīvais ceļš joprojām ir dārgs un grūti pieejams MVU.

Citas jomas, kurās vajadzīgi uzlabojumi *EOTA* vadībā:

- TNI savstarpējā konkurence ir neliela, jo netiek nodotas zināšanas par novērtējumu veikšanu un nenotiek paraugprakses apmaiņa, un tas zināmā mērā ierobežo TNI iesaisti lielākā skaitā;
- procedūru koordinēšana saistībā ar *EAD* un *ETA* proliferāciju un nepietiekamas iekšējās *EAD* projektu kvalitātes pārbaudes noved pie vairākkārtējiem verifikācijas procesiem starp Komisiju un *EOTA*, tādējādi būtiski aizkavējot *EAD* galīgo pieņemšanu un paziņošanu *Oficiālajā Vēstnesī*.

Ja tiktu ierosināta *CPR* un būvizstrādājumiem piemērojamās saskaņošanas sistēmas pārskatīšana, būtu padziļināti jāanalizē *EOTA* un *EOTA* pieejas nozīme saistībā ar

³⁴ Piemēram, *ETAG* 001 ir izmantotas par pamatu tehniskajām specifikācijām Austrālijā, Jaunzēlandē, Amerikas Savienotajās Valstīs un Kanādā.

³⁵ *EOTA* nav iesniegusi nevienu komentāru par to, ka kāda TNI nepildītu savus uzdevumus, un nav nekādu pierādījumu, ka tai būtu vajadzējis to darīt.

saskaņotajām tehniskajām specifikācijām, kas ir *CPR* centrālais elements, un jāpanāk atbilstība ar *CPR* izvērtējuma secinājumiem³⁶.

³⁶ Izvērtējums par Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 9. marta Regulu (ES) Nr. 305/2011, ar ko nosaka saskaņotus būvizrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ Padomes Direktīvu 89/106/EEK, SWD(2019) 1770.

Pielikums**Izstrādājumu jomas (avots: CPR IV pielikums)**

Jomu kodi	Izstrādājumu jomas
1	Rūpnieciski izgatavoti parastā/vieglā/autoklavētā gāzbetona izstrādājumi.
2	Durvis, logi, slēgi, aizvērtni, vārti un saistīti būvizstrādājumi.
3	Izolācijas materiāli (plēves), tostarp šķidrā veidā lietojamie un komplekti (ūdens un/vai ūdens tvaika kontrolei).
4	Siltumizolācijas izstrādājumi; kompozītmateriālu izolācijas komplekti/sistēmas.
5	Būvkonstrukciju balstīklas; tapas konstrukciju salaidumiem.
6	Skursteņi, dūmvadi un īpaši izstrādājumi.
7	Ģipša izstrādājumi.
8	Ģeotekstilmateriāli, ģeomembrānas un saistīti izstrādājumi.
9	Nenesošo sienu konstrukcijas / apšuvums / hermetizētas stikla konstrukcijas.
10	Stacionārs ugunsdrošības aprīkojums (ugunsgrēka signalizācija/detektors, stacionāri ugunsdzēsšanas, uguns un dūmu kontroles un sprādzienu slāpēšanas līdzekļi).
11	Sanitārtehniskās iekārtas.
12	Ceļu stacionārais aprīkojums; ceļu tehnika.
13	Koka būvkonstrukcijas izstrādājumi/daļas un palīgmateriāli.
14	Kokmateriāla plātnes un elementi.
15	Cements, būvkaļķi un citas hidrauliskās saistvielas.
16	Dzelzsbetona un spriegbetona stiegrojuma tērauds (un palīgmateriāli); spriegojuma komplekti.
17	Izstrādājumi mūra darbiem un ar tiem saistītie ražojumi; mūra elementi, javas, palīgmateriāli.
18	Notekūdeņu tehnoloģijām paredzētie izstrādājumi.
19	Grīdas segumi.
20	Metāla būvkonstrukcijas un palīgmateriāli.
21	Iekšējo un ārējo sienu un griestu apdare; iekšējo starpsienu komplekti.
22	Jumtu segumi, virsgaismas logi, jumta logi un palīgizstrādājumi; jumta konstrukcijas.
23	Ceļu būvei izmantojamie materiāli.
24	Pildvielas.
25	Celtniecības līmes.
26	Betonā, javā un apmetuma pamatkārtā lietojamie materiāli.
27	Telpu apkures iekārtas.
28	Caurules, rezervuāri un to piederumi, kas nesaskaras ar lietošanai pārtikā paredzēto ūdeni.
29	Būvizstrādājumi, kas saskaras ar lietošanai pārtikā paredzēto ūdeni.
30	Lokšņu stikla, profilēta stikla un stikla bloku izstrādājumi.
31	Elektrības, vadības un sakaru vadi.
32	Kabeļi hermētiķi salaidumiem.
33	Stiprinājumi.

Jomu kodi	Izstrādājumu jomas
34	Būvkonstrukciju komplekti, vienības, saliekami būvkonstrukciju elementi.
35	Ugunsdzēsšanas, ugunsgrēka lokalizācijas un ugunsdrošības līdzekļi; liesmas slāpējoši līdzekļi.